

DOMANIEWICE

Lokalizacja (historyczna i współczesna)

DOMANIEWICE, dawny powiat sochaczewski województwa rawskiego (ob. gmina Domaniewice, powiat Łowicz, województwo łódzkie) / dekanat Łowicz, archidiakoniat łowicki archidiecezji gnieźnieńskiej (ob. dekanat Głowno diecezji łowickiej)

KAPLICA PIELGRZYMKOWA NARODZENIA PAŃSKIEGO, fragment polichromii z datą fundacji i gmerkiem rodziny donatorów: braci Wojciecha i Jakuba Celestów

Datowanie (z fazami)

1633

Fundator / fundatorzy (odpowiednio do faz)

bracia Wojciech i Jakub Celesta / Radny z Czatolina, patrycjusze w Krakowie

Wykonawcy (osoby, warsztat, krąg artystyczny) – pierwotni i wtórni

nieustaleni

Historia powstania

Centralna kaplica pielgrzymkowa pw. Narodzenia Pańskiego (Betlejemska) w Domaniewicach powstała w latach 1631-1633 z fundacji sławnych patrycjuszy krakowskich, braci Alberta (Wojciecha) i Jakuba Celestów / Radnych, urodzonych w pobliskiej wsi Czatolin, w podzięce za cud – odzyskanie w 1631 r. po 7 latach ulubionej klaczy, a zarazem z myślą o utworzeniu w rodzinnej parafii nowego, kontrreformacyjnego centrum pątniczego. Polichromia, umieszczona nad wejściem głównym, pod balkonem chóru muzycznego, upamiętnia osoby fundatorów i datę ukończenia budowy oraz konsekracji świątyni – rok 1633.

Przeształcenia, remonty, konserwacje

W 1780 r. stolarz i snycerz z Łowicza wzniesli drewniany chór muzyczny, w 1795 r. wzniesiona murowana kruchta zachodnia, wtedy wewnątrz wybielone, ponownie restaurowana sumptem parafian 1872. Fragment pierwotnej polichromii z okresu budowy kaplicy odstonięty w trakcie kompleksowej renowacji jej wnętrza w 2. poł. lat 90. XX w., powierzchnia zabezpieczona.

Kompozycja / układ

Na białym tle czarny tekst zapisany nowożytną wersją kapitały antycznej i cyfry arabskie; duży wiązany monogram z literami A, N, S i M oraz umieszczoną poniżej mniejszą datą: 1633

Ikografia

brak

Analiza formalno-stylistyczna

Obiegowe formy kompozycji, typowy dla okresu powstania kaplicy krój pisma i zapisu daty nie pozwalają na identyfikację potencjalnego warsztatu malarskiego.

Źródła i literatura przedmiotu

Dzieło nieujęte w literaturze przedmiotu. Szerzej na temat kaplicy Betlejemskiej w Domaniewicach zob.: W. Grzelak, *Domaniewice : 1633–1933 : wiadomości, dotyczące parafji, kościoła i kaplicy, wydane z okazji 300-lecia istnienia cudownego obrazu Matki Boskiej w kaplicy domaniewickiej*, Łódź 1933, s. 13-14, 17; *Katalog zabytków sztuki w Polsce*, t. II: *Województwo łódzkie*, red. J. Z. Łoziński, z. 5: *Powiat łowicki*, oprac. S. Kozakiewicz, J. A. Miłobędzki, Warszawa 1953, s. 14-15; R. Oczykowski, *Obrazy cudowne w dawnym powiecie łowickim*, Warszawa 1888, s. 64-67, 70; M. Rożek, *Mecenat artystyczny mieszczaństwa krakowskiego w XVII wieku*, Kraków 1977 (= Biblioteka Krakowska, nr 118), s. 159; M. Wardzyński, *Sztuka nowożytna na Mazowszu. Zarys problematyki*, [w:] *Dzieje Mazowsza*, t. II: *Lata 1527-1795*, red. J. Tyszkiewicz, Pułtusk 2015, s. 629-731; Z. Zagajewski, *Czas naszych przodków – nasz czas: Domaniewice 1357-2007*, Łowicz 2007.

Fotografie:

Domaniewice, kaplica pielgrzymkowa pw. Narodzenia Pańskiego / Betlejemska, wnętrze, ściana zachodnia, przestrzeń nad kluczem arkady wejścia głównego, 1633, wyk. nieustalony warsztat lokalny, fot. MW. 2016.